

ושם דביר לפנים קרית ספר — הרב בן-ציון קריגר

"לכלב בן יפונה נתן חלק בתוך בני יהודה אל פי ה' ליהושע את קרית ארבע אבי הענק היא חברון, וירש משם כלב את שלושה בני הענק את ששי ואת אחימן ילידי הענק.
ויעל משם אל יושבי דביר ושם דביר לפנים קרית ספר, ויאמר כלב אשר יכה את קרית ספר ולכדה ונחתי לו את עכסה בתי לאשה וילכדה עתניאל בן קנז אחי כלב, ויתן לו את עכסה בתו לאשה, וגו' " (יהושע ט"ו, יג-יט וראה עוד שופטים א' י-טז).

דביר היא מאותם מקומות שנתיחדו בכמה שמות, המורים בעליל כי לא סתם מקום גאוגרפי לפנינו אלא אתר סגולי בעל תכן וערך רוחני, המהווה אבן פינה ופרשת דרכים בהתפתחותה והשתלשלותה של תורת ישראל. ערכה הסגולי עולה עקב היותה צמודה ורבוקה לעיר האבות קרית ארבע שגם היא נתיחדה בארבעה שמות (כמו דביר). חז"ל דרשו את ארבעת השמות של שתי הערים הללו גם יחד בריש פרשת עקב:

"נמצא ארבע שמות לה וכי מה צורך לבאי עולם בכך? אלא שהיו ארבע מלכויות מתכחשות זו עם זו, זו אומרת על שמי יקרא וזו אומרת על שמי יקרא, והלא דברים ק"ו ומה פטולה של א"י כך ק"ו לשבת א"י?!!"

בקרואנו את הפסוקים דלעיל ולעומתם את הכתוב בספר שופטים מזדקרת מול עינינו התמיהה מה לכלב ולדביר? דומה שהלה פרץ פרץ כיאה לצאצא של פרץ אל עיר אשר מעולם לא הובטחה לו ולא ניתנה לו? כי אם חברון ניתנה לו דביר מאן דכר שמיה? ואם פרץ ועלה מדוע לא עלתה בידו ונזקק לסיועו של עתניאל בן קנז אחי כלב הקטן ממנו? (ראה הלשון בספר שופטים).

ועוד זאת נשאל מדוע זכה ספור לכידתה של דביר לאריכות יתר ולא עוד אלא שחזר הספור כמעט מילה במילה פעם נוספת בספר שופטים?! וכי מה צורך לבאי עולם בכך?

כלב ויהושע

לצורך עיונו נשית לבנו לדבריו של כלב בבקשו מיהושע את מלוי הבטחות ה' ומשה בדבר חברון. וכך קראנו שם.

"ויגשו בני יהודה אל יהושע בגלגל ויאמר אליו כלב בן יפנה הקנזי. אתה ידעת את הדבר אשר דבר ה' אל משה איש האלקים על אודותי ועל אודותיך בקדש ברנע (הקדים עצמו ליהושע) בן ארבעים שנה אנכי בשלח משה עבד ה' אותי מקדש ברנע לרגל את הארץ ואשב אותו דבר כאשר עם לבבי (היכן חלקו של יהושע בכל זאת?)

ואחי אשר עלו עמי המסיו את לב העם ואנכי מלאתי אחרי ה' אלקי (וכי רק הוא?) וישבע משה ביום ההוא לאמר אם לא הארץ אשר דרכה רגלך-בה לך תהיה לנחלה ולבניך עד עולם כי מלאתי אחרי ה' א-לקי. ועתה הנה החיה ה'

אותי כאשר דבר זה ארבעים וחמש שנה מאז דבר ה' את הדבר הזה אל משה אשר הלך ישראל במדבר ועתה הנה אנכי היום בן חמש ושמונים שנה עודני היום חזק כאשר ביום שלח אותי משה בכחי אז ובכחי עתה למלחמה ולצאת ולבוא. ועתה תנה לי את ההר הזה אשר דבר ה' ביום ההוא כי אתה שמעת ביום ההוא כי עניקים שם וערים גדולות בצרת. אולי ה' אותי והורשתים כאשר דבר ה'.

ויברכהו יהושע ויתן את חברון לכלב בן יפונה לנחלה".
(יהושע יד ו-יג)

נאם זה מתמיה עד למאד בחסר הטקט והאלגנטיות שבו. נשים לב כמה מקדיש ומכליט כלב את עצמו ומתעלם כמעט כליל משותפו לדעה ולמעש בענין המרגלים. יתרה מכך הקורא את נאמו כאן, מבלי לעיין בפרשת מרגלים בתורה, יתרשם כי מלבד כלב היו כל השאר, כולל יהושע בן נון, בין מוציאי דיבת הארץ רעה. והמפליא ביותר הוא שדברים אלו נאמרו, בצורה שנאמרו, אל יהושע עצמו ובזמן ששימש מנהיגם של ישראל.

דומה שאזניים רגישות קולטות פה מרחשי לבו של כלב, ובין השורות קוראים אנו על אי השלמה של כלב עם מנהיגותו של יהושע ועל שנפל בחלקו כתר המלוכה אעפ"י שהוא כלב היה נשיא שבט יהודה אשר לו יאתה המלוכה!!! ואף מקורב הוא למלכות מאז נשא את מרים אחות משה כדאיתא בגמרא בסוטה י"א: "ויהי כי יראו המילדות את הא-לקים ויעש להם בתים - חד אמר בתי כהונה ולויה וחד אמר בתי מלכות... ומ"ד בתי מלכות רוד נמי ממרים קאתי דכתיב ותמת עזובה ויקחו לו כלב את אפרת (לאחר שנתרפאת חזר ולקחה לו אלמא אפרת קרי מרים וכתיב בדוד בן איש אפרתי - רש"י) ותלד לו את חור וכתיב רוד בן איש אפרתי".

לא במקרה אמר כלב: "ככחי אז ככחי עתה למלחמה ולצאת ולבוא" נזכר כי במטבע לשון זו השתמש משה כאשר תר אחר יורש לעצמו וזה לשון המקרא: "יפקד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה אשר יצא לפניו ואשר יבוא לפניו ואשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה" (במדבר כז, טו-יז).

ומשה לא ראה ביהושע את ממלא מקומו בדוקא. להיפך הוא נתן עיניו בבניו כנדרש בילקוט שמעוני: (תשע"ו פב).

"לפי שהיה סבור שבניו יורשין מקומו ונוטלין שררותו התחיל מבקש מאת הקב"ה ופקד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה א"ל הקב"ה משה לא כמו שאתה סבור אין בניך יורשין את מקומך, אתה יודע שהרבה שרתך יהושע והרבה חלק לך כבוד והוא היה משכים ומעריב בביתי הועד שלך לסדר הספסלין ופורס המחצלאות הוא יטול שררותך לקיים מה שנא' נוצר תאנה יאכל פריה".

ואם כנגוד לציפיות והתחזיות נפל הפור על יהושע אז, אולי עתה לפחות כשיהושע זקן ובא בימים (ראה תחילת פרק י"ג ביהושע) ועל הפרק עומדת בחירת יורש ליהושע יזכה כלב במינוי שהרי ככחו אז ככחו עתה למלא מה ולצאת ולבוא.

אולם דא עקא אשר עמד בעוכריו אז ומנע ממנו קבלת השררה עומד לו גם עתה לרועץ.

כה שנו חכמינו:

"נשתבח (כלב) בכוחו ונגעה בו עין הרע והרגיש בה אימתי? בשעה שאמר "ככחי אז ככחי עתה ולמלחמה ולצאת ולבוא" נגעה בו עיין הרע שנא' "ויאמר כלב אשר יכה את קרית ספר ולכדה וכו'" (גנזי שכטר - א 150 מתוך אישי התנ"ך).

ועדיין צריכים אנו למודעי מדוע תשש כוחו דוקא בקרית ספר? מה היה בעוכריו אז שבגללו משה לא מינהו ליורשו אעפ"י שלא נפל מיהושע כלשון המדרש רבה:

"יהושע וכלב שקולים זה בזה" (בב"ר א' ט"ו וכן בתוספתא סוף כריתות)

אשר היתה רוח אחרת עמו

כלב לא חטא כל כך לאמת כשהדגיש הדגשה יתרה את יתרת חלקו במשלחת המרגלים, שהרי גם המקרא העלה על נס את פעלו דוקא. הוא היה הראשון שיצא חוצץ כנגד העם והנשיאים והשתיקם ובהמשך לכך מציינת התורה בעיקר את כלב כמי שלא נסחף אחרי המסיתים והמדיחים:
"ועבדי כלב עקב אשר היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי והביאותיו אל הארץ אשר בא שמה וזרעו יירשנה" (במדבר יד, כד)

ולכאורה הדברים טעונים הסבר שהרי גם יהושע מלא אחרי ה'? ומדוע קפחו הכתוב?

ומה נעמו דברי אור החיים הקדוש אשר האיר עינינו בזה:

"ועבדי כלב וגו' צריך לדעת למה לא הזכיר אלא כלב וכו' ולא יהושע? גם כוונת אומרו היתה רוח אחרת עמו, גם אומרו וימלא אחרי, גם אומרו והביאותיו בתוספת וו' בגזרת הכתוב אכן פי' הכתוב הוא על זה הדרך: ועבדי כלב וטעם שאני קורא אותו עבדי הוא עקב אשר היתה רוח אחרת עמו שהגם יהושע ג"כ לא ניאץ ה' עם המרגלים זה היה לו סיבת תפלת משה שהצילתו מיצר הרע ומכוחות המרגלים לכל יטעוהו משא"כ כלב שנכנס בגדר סכנה יצר הרע וחברתו הרשעה ותחל רוח רעה לפעמו והראיה שהלך ונשתטח על קברות האבות ואעפ"כ השלים אחר רצונו ית', וזה אינו ביהושע כי לא היתה רוח אחרת עמו מדרך השכל כי משה מנעו... אשר ע"כ זכה כלב שיקרא עבד ה' כמשה רבנו ע"ה... וטעם שלא הזכיר יהושע לצד כלב שהוא זכה מצד תפילת משה ולא הוצרך להתעצם מכוחו".

מכאן נפתח פתח להבנת אופיים ודרכי הליכותם השונים של כלב ויהושע, כלב הוא תוצר של עצמו, מעצמו למד תורה ועלה ונתעלה, הוא מנהיג עצמאי ובעל יוזמה ותושיה - "איש אשר רוח אחרת עמו". קרוב לודאי שהוא היה האישיות הדומיננטית במשלחת הנשיאים לתור את הארץ מה עוד שהיה נשיא שבט יהודה, ולכן היה ראש וראשון למדברים והקדים את יהושע בנסיון להשתיק את העם.

לעומתו, יהושע הוא משרת משה, נער לא ימיש מתוך האהל, משכים ומעריב בבית הועד לסדר הספסלין ופורס המחצלאות – "איש אשר רוח בו" – רוחו של משה, ממנו ספג כל תורתו והליכות דרכיו. כשתר את הארץ יחד עם שאר הנשיאים בחן כל דבר דרך "משקפיו" של משה רבינו, מכח ברכתו של הלך ארצה כנען ומכחה שב מבלי שעלה בלבו אף לא הרהור קל של חטא. יהושע וכלב שקולים זה כנגד זה אך שונים זה מזה מן הקצה אל הקצה.

יהושע נבחר לרשת את משה כי התאים יותר מכולם להמשיך מפעלו של משה כי הכלל בהעברת התורה היא: "גדול שמושה יותר מלמורה" ונוצר תאנה יאכל פריה

העדפתו של יהושע על פני כלב נעוצה גם באופיה של תקופת הכניסה לארץ. תקופה זו היתה המשך ישיר לתקופת המדבר בהן הכל ניתן משמים מתורה ועד מזון ולבוש. בתקופות אלו לא נדרשו עם ישראל לשום מאמץ כדי להשיג את דרכיהם הרוחניים והגשמיים – עם ישראל לא גילה בתקופה זו יזמות עצמאית ולא נזקק לחידושי תורה ומדע. וכעם כך מנהיגם יהושע, כל שנדרש ממנו היה המשכת מפעלו של משה בנאמנות והתמדה, בעקביות ובאמץ, כדבר ה' אליו בראש ספר יהושע: לנוכח מקרא דברים אלו אנו עומדים משתוממים ומשתאים, כל כך למה? וכי את יהושע בחיר ה' זממו כל ישראל להרוג? ומה פשרה של שכחה זו ומדוע לא עלה בידי יהושע מה שעלה בידי עתניאל בן קנז?

לאור מה שכתבנו לעיל מתבארים הדברים באר היטב. מותו של משה העמיד את עם ישראל ותורת ישראל על סף תקופה חדשה, מעתה אין נביא רשאי לחדש דבר – כי אין תורה נתונה אחרי הנביא הראשון (לשון הרמב"ם בהקדמה לפירוש המשניות) מעתה והלאה יחול הכלל "לא בשמים היא" ואף כתלי בית המדרש לא יוכיחו ואכן רבי יהודה הקדים לדבריו דלעיל קטע אחר וזה לשונו:

"אמר רב יהודה אמר שמואל שלשת אלפים הלכות נשתכחו בימי אבלו של משה אמרו לו ליהושע שאל אמר להם "לא בשמים היא" אמרו לו לשמואל שאל (נ"א פנחס) אמר להם "אלה המצוות" שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה" (תמורה שם).

וכשם שחל שינוי בדרך קבלת התורה ולמורה, כך גם השתנו חקות שמים וארץ – מעתה אין יותר מתת חנם;

"ויחננו בני ישראל בגלגל ויעשו את הפסח בארבע עשר יום לחודש בערב בערבות יריחו ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלוי בעצם היום הזה וישבת המן ממחרת כאכלם מעבור הארץ ולא היה עוד לבני ישראל מן ויאכלו מתבואת הארץ כנען בשנה ההיא".

תקופה חדשה זו בהנהגת התורה והטבע, מצריכה דרכי הנהגה חדשות, עם תקופה כזו צריך להתמודד, צריך לחוש את תמורותיה, תהיותיה ובעיותיה ורק מי שחש בכל אלו יוכל גם לתת להן פתרונות. הספקות עשו את האנשים לחכמים ואם אין ספקות החכמה מאין תמצא? והנה בשעה שנפטר משה לגן עדן הוא שואל את יהושע

אם יש לו ספקות או בעיות והלה משיבו: אין. משמעותה של תשובה זו היא שיהושע לא חש מספיק את התמורה הגדולה הממשמת ובאה, אין הוא ער לבעיות הדור החדש וכנראה שגם אינו מסוגל להתעורר אליהן מפאת היותו כל ימיו חי בצלו של מטה רכינו, נער לא ימיש מתוך אהלו, ובתור שכזה מעולם לא התמודד עם בעיות חדשות ולא פּרץ וסלל דרכים חדשות - כל ימיו היה בבחינת "מקבל" והלכך עמדו כל ישראל להרגו ולהעבירו ממנהיגותו, ובשל כך דאב לבם של זקני הדור ונתמלאו פניהם בושה וכלמה:

"היוצא בדבר אתה אומר" ונתתה מהודך עליו ולא כל הודך" זקנים שבדור אמרו פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה".

כי זאת תכונת הלבנה המקבלת מאור החמה ומאירה מכחה ואין לה אור עצמי משלה.

אולם ישנה תקופה קצרה בה יהושע יכול ואף ראוי מאחרים להנהיג את העם, זוהי תקופת כבוש הארץ וחלוקתה, משום היותה המשך ישיר מכל הבחינות לתקופת המדבר.

יהושע אינו מחדש תורה חדשה ולא שיטה חדשה ביהדות, ספרו הוא מעין המשך והשלמה לחמשה חומשי תורה ולא בנין אב חדש. כדברי הגמרא בנדרים:

"אלמלא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד שערכה של ארץ ישראל הוא" (נדרים כב:)

אלמלא חטאו ישראל היו נשארים עם לוחות ראשונים אשר המה יצירתו הבלעדית של הקב"ה - "והלוחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים חרות על הלחת" אך כיון שחטאו ניתנו להם לוחות שניים בהם שותף האדם - "פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים" לוחות שניים היוו הנהגה חדשה בעם ישראל, אשר תורה שבע"פ כרוכה בה. בהנהגה זו שותף עם ישראל המחדש בתורה ויוצר בה יצירות, כמובן שחידושים אלו הם גם גופי תורה מסינך, אך גילויים הוא במשך הדורות ע"י תלמידים ותיקים הפזורים לארכם.

ליהושע בן נון אין מבוא אל תורה זו כשם שלא היה שותף לחטאם של ישראל. יהושע הוא בחינת תורה שבכתב, הוא בחינה של לוחות ראשונים ועל כן אמרו חז"ל שספר משנה תורה היה סגנון ליהושע (בראשית רבה, ו, יד).

עפי"ז בנין אולי פסוק קשה ותמוה שכבר חז"ל ושאר המפרשים התקשו בו:

"ויכתב יהושע את הדברים האלה בספר תורת אלקים ויקח אבן גדולה ויקימה שם תחת האלה אשר במקדש ה'".

וקשה מאד כיצד זה כותב יהושע דברים בספר תורת האלקים? אך עפ"י האמור ספר יהושע הוא השלמה לחמשה חומשי תורה ואפשר שגם הוא יקרה ספר תורת האלקים.

ושם דביר לפנים קרית ספר - תורה שבכתב ותורה שבע"פ"

"ויעל משה אל יושבי דביר ושם דביר לפנים קרית ספר" - רבותינו אמרו אלו הלכות שנשתכחו בימי אבלו של משה שהחזיר עתניאל בן קנז בפלפולו" (רש"י יהושע פרק טו)

מקור דברי רש"י הוא מהגמרא בתמורה שציטטנו לעיל:
"אמר רבי אבהו אעפ"כ החזירן עתניאל בן קנז בפלפולו שנא" וילכדה עתניאל בן קנז אחי כלב הקטן ממנו".

וכמה מאירים ושמחים, מפליאים ומרתקים דברי חז"ל בהצטלבם והתקצבם יחד. כלב אינו יכול ללכד את קרית ספר כיון שנשתבח בכוחו:
"נשתבח בכוחו ונגעה בו עיין הרע והרגיש בה, אימתי? בשעה שאמר "ככחי אז וככחי עתה מלחמה ולצאת ולכוא ונגעה בו עיין הרע שנא" ויאמר כלב אשר יכה את קרית ספר ולכדה וכו'". (גזוי שכטר ראה לעיל).

ויהושע אינו יכול ללכד את דביר, ולהחזיר למתכנתם את שבע מאות הספקות, ושלש מאות ההלכות שנשתכחו ממנו בימי אבלו של משה, משום שנשתבח בכוחו, כדברי רש"י לגמרא בתמורה:
"בעוון שגרם להחליש דעתו של משה שנצטער משה על יהושע שנשתבח בעצמו שהיה גדול כמותו".

תרגום דברי יהושע הם למעשה דברי כלב - "ככחי אז ככחי עתה" ולא שכחתי דבר מכל אשר לימדתי מאז.
יהושע וכלב נצבים אל נוכח פתחה של תקופה חדשה ואין להם המפתח לפותחה, כלב על שום רחוקו ותלישותו ממשה רבינו ויהושע על שום קרבתו היתרה אליו.

נסיונו של כלב לפרוץ ולעלות אל יושבי דביר הוא נסיון להעפיל אל ראש סולם ההנהגה בעת ההיא ולא עלה בידו.
וכה דבר המהרש"א:

"ויעל משם כלב אל יושבי דביר" - דהיינו למקום מושב חכמים בדברי תורה לבוא על הנך הלכות "ושם דביר" - דהיינו דברים שנתוכחו עתה בהם, לפנים קודם שנשתכחו היו כמו קרית ספר תורה שלא היה בהם ספק ואמר כלב אשר יכה את קרית ספר ולכדה שתהיה בידו כמו לפנים וגו' (חידושי אגודת תמורה ט"ז).

ובשעת עלותו שמה הרגיש שאינו יכול להן כי חסר הוא את שמושו של משה והעיקר אצלנו כלמוד התורה הוא: "והיו חכמי כל דור משימים דברי הקודמין עיקר והיו לומדים מהם ומחדשים הענינים" (לשון הרמב"ם בהקדמה לפירוש המשניות).

ארבע שמות לדביר וכולם לחד אתר סליקין:

"ושם דביר לפנים קרית ספר ובמקום אחר הוא אומר דנה וקרית סנה היא דביר (יהושע טו, מט) נמצא ארבע שמות לה וכי מה צורך לבאי עולם בכך? אלא שהיו ארבע מלכויות מתכחשות זו עם זו זאת אומרת על שמי יקרא וכו' " (ספרי ריש עקב).

דנה – דין, קרית סנה – סיני, דביר – עשרת הדברים, קרית ספר – ספר התורה, בסיני ירד הדין לעולם ושם ניתן הספר ועשרת הדברים. דביר היא קדש הקדשים ובקדש הקדשים נמצא הארון ובו ספר התורה, נמצאת אתה אומר שדביר היא קרית ספר.

עתניאל בן קנז אחי כלב הקטן ממנו, – הענו ממנו ובעל שאיפות ויומרות פחותות משלו, הוא שילוב של יהושע וכלב והוא הפותח את עידן תורה שבע"פ ע"י לכידת דביר, שם הוא פורץ וסולל דרך חדשה בלמודה של תורה, שם הוא מיסד ישיבה גדולה ומושך אליה תלמידים מכל קצוי הארץ העוסקים בפלפולא, בירורה ולבונה של תורה. כאשר למדו לנו חז"ל:

"תנא הוא עתניאל הוא יעבץ ומה שמו יהודה אחי שמעון שמו. עתניאל – שענאו אל, יעבץ – שיעץ ורבץ תורה בישראל ומנלן שענאו אל דכתיב "ויקרא יעבץ לאלקי ישראל לאמר אם ברך תברכני והרבית את גבולי היתך ירך עמדי ועשה מרעתי לבלתי עצבי ויבא אלקים אשר שאל" – אם ברך תברכני – בתורה והרבית את גבולי – בתלמידים והיתה ירך עמדי – לא ישתכח תלמודי מלבי, ועשה מרעתי – שיזדמנו לי ריעים כמותי לבלתי עצבי – שלא ישגבני יצר הרע מלשנות, אם אתה עושה כן מוטב ואם לאו הריני הולך לנסיסי לשאול מיד ויבא אלקים אשר שאל" (תמורה טז).

ואכן עתניאל בן קנז התמיד בדרכו שהוא הפצת תורה ברבים ועל כך זכה לתהילה וכבוד כדברי חז"ל בתנחומא:

"כבוד חכמים ינחלו" (משלי ג) נאה כבוד לחכמים היגעים בתורה את מוצא ל"ו דורות מאדם ועד יעבץ ולא כתוב באחד מהם כבוד אלא ביעבץ שנא "ויהי יעבץ נכבד מאחיו" ולמה כתוב בו כבוד? היה מקהיל קהלות ודורש טעמי תורה ברבים שנא "ומשפחות סופרים יושבי יעבץ תרעתיים שמעתיים שוכתיים המה הקינים הבאים מחמת בית רכב" (תנחומא תצוה ט).

עד הופעתו של יעבץ לא שמענו על שיטת לימוד מעין ישיבתית, שתלמידים מתכנסים למקום אחד ויושבים ועוסקים בלמוד תורה. יעבץ הוא אבי השיטה. כי רק בדרך זו, של דיבוק חברים ופלפול בצותא, אפשר לברר וללכנן שאלות וספיקות שנתעוררו עם מותו של משה.

כך אנו גם שומעים על בני הקיני שעזבו מקום מושבם ועלו דבירה אל יעבץ ללמד תורה מפיו:

"ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים – שהניחו מקום פירות ומאכל ומשתה והלכו להם לנגב ערב למדבר ללמד תורה אצל יעבץ ומי היה יעבץ? זה היה עתניאל בן קנז באו חסידים אצל חסיד שנא "וילך וישב את העם" – ואין עם אלא חכמה שנא "אמנם כי אתם עם ועמכם תמות חכמה" (ילק"ש רמז לח שופטים).

אנו קוראים. בתחילת ספר שופטים, על בנ"י השואלים את ה': "מי יעלה אל הכנעני בתחילה להלחם בו" וה' השיב שיהודה יעלה ויהודה צירף אליו את שמעון אחיו. מקריאה ראשונה נראה שכונת הכתוב לשבט יהודה בכלל, אולם מהגמרא משמע שתשובת ה' כונה לאדם מסויים והוא עתניאל בן קנז וכאשר כתוב שם:

"תנא הוא עתניאל הוא יעבץ ומה שמו יהודה אחי שמעון שמו וכו'" וכפי שהסביר רש"י בתחילת ספר שופטים.

"ויש פותרין יהודה יעלה, הוא עתניאל הוא יעבץ שאנו אומרים במסכת תמורה ומה שמו יהודה אחי שמעון וזהו שנא' ויאמר יהודה לשמעון אחיו עלה אתי בגרלי וכו'".

מכאן למדנו שעתניאל בן קנז לא הופיע על במת המנהיגות בישראל כמושיע בעת צרה כפי שמשמע בספר שופטים פרק ג' אלא כמנהיג שנבחר מלכתחילה לרשת את יהושע אחרי מותו ולפתוח את תקופת השופטים שהיא עירן חדש בעם ישראל ותורת ישראל.